

NÉZŐPONT INTÉZET

AZ EURÓPAIAK ÖTÖDE PROTESZTPÁRTOKKAL SZIMPATIZÁL

A NÉZŐPONT INTÉZET ELEMZÉSE
2016.03.10.

ÖSSZEFOGLALÓ

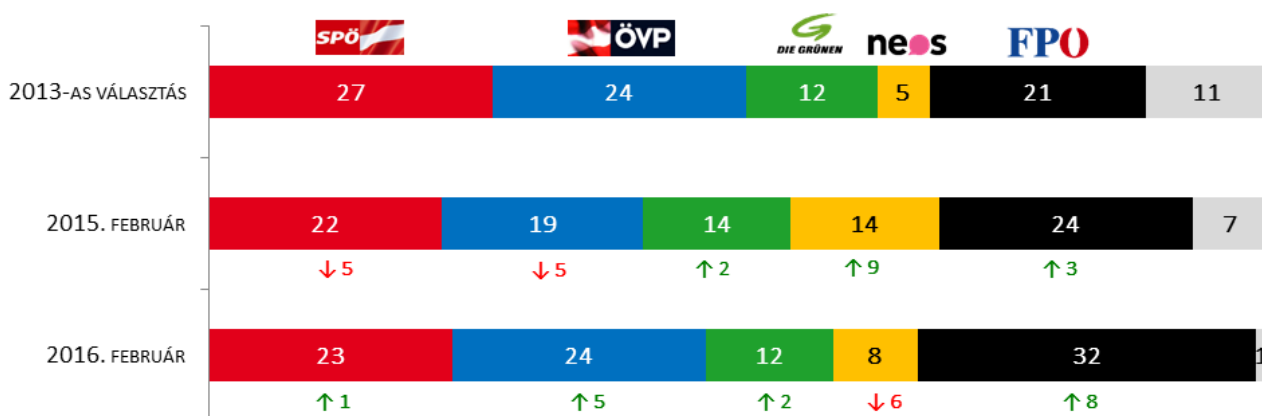
- A bevándorlási válság kezdete óta az európai államok politikai palettájának jobb- és baloldalán egyaránt megerősödtek az elitellenes protesztpartok. Mindez különösen igaz a bevándorlásellenes politikai erőkre, melyek az elmúlt egy év közvélemény-kutatási adatait vizsgálva Ausztriában, Dániában, Észtországban, Franciaországban, Hollandiában, Lengyelországban, Németországban, Olaszországban, Svédországban és Szlovákiában is stabilizálták pozícióikat vagy tovább erősödtek.
- A baloldali protesztpartokkal is számolva ma már közel 60 millió főre tehető az EU-tagállamokban protesztpartokat támogatók száma (az európai választók egyötöde), mindez ráadásul közel 6 millióval több a bevándorlási válság előtti, tavaly februári időszakhoz képest. Összehasonlításképpen: ez utóbbi szám meghaladja például Szlovákia teljes lakosságát.
- A protesztpartok megerősödését elsősorban két tényező okozta. Egyfelől, a hatásait máig éreztető gazdasági válság még le sem zárult, az Európai Unió máris szembetalálta magát a bevándorlási krízissel. Európa nem volt felkészülve egy újabb válsághelyzetre. Másfelől, az európai hatalmi pozíciók többségét birtokló hagyományos nyugati elitpartok véleménye egyre távolabb került a társadalmi elvárásoktól. Ez utóbbi a bevándorlás-ügyben érzékelhető leginkább: a politikai vezetők sok esetben ideologikus megközelítést alkalmazva a bevándorlók szempontjait helyezik előtérbe, míg az átlagpolgárok a migrációs nyomás mérséklését, illetve megszüntetését várják el.
- A protesztpartok erősödését a közvélemény-kutatási adatokon túl már választási eredmények is visszaigazolják. Finnországban tavaly áprilisban kormányzati tényezővé vált a Finnek Pártja, Franciaországban pedig a Nemzeti Front nyerte a novemberi regionális választás első fordulóját. Emellett már a lengyel és a szlovák parlamentbe is jutottak be protesztpartok, a március 13-i baden-württembergi, rajna-vidék-pfalzi és szász-anhalti tartományi választás pedig a bevándorlásellenes Alternatíva Németországért (AfD) megerősödését hozhatja Németországban. A leglátványosabban a dél-európai országoknál tapasztalható gazdasági-pénzügyi nehézségek, és az egész kontinenst érintő bevándorlási válsággal járó társadalmi feszültségek tehát mára érezhetően átformálták az európai országok belpolitikai viszonyait.
- Az európai politika szempontjából továbbra is kulcsfontosságú kérdés, hogy képes-e változni a hagyományos politikai elit. Ellenkező esetben ugyanis a következő évek nemzeti választásain tovább erősödhetnek a protesztpartok, alapvetően veszélyeztetve a hagyományos politikai erők pozícióit. Ehhez mindenképp arra lenne szükség, hogy a magyar kormányhoz hasonlóan valóságalapú politizálást folytassanak és a reálpolitika jegyében lépjenek fel, például a bevándorlási válság kezelésében. Dánia, Svédország, Ausztria és Franciaország vezetése már változtatott az ország bevándorlás-politikáján, míg Németországban a fordulatot a tartományi választás Merkel kancellárra nézve esetleg lehangelő eredménye hozhatja meg.

A PÁRTOK TÁMOGATOTTSÁGÁNAK VÁLTOZÁSA AZ EGYES EU-TAGÁLLAMOKBAN

*A következő ábrákon **piros** színnel és annak árnyalataival a szocialista, szociáldemokrata és kommunista pártok, **sárga** színnel és annak árnyalataival a liberális, szociálliberális és jobboldali liberális pártok, **kék** színnel és annak árnyalataival a konzervatív, liberális konzervatív és kereszténydemokrata pártok, **fekete és sötétszürke** színnel a radikális vagy populista proteztpártok, **zölddel** és annak árnyalataival a öko-, agrár- és zöldpártok, **lilával** a nemzetiségi pártok, míg **világosszürkével** az egyéb, nem besorolható pártok láthatóak. Az adatok százalékban értendőek. A nem választási évben megadott értékek az adott hónapban elérhető közvélemény-kutatási adatok átlagolt és kerekített eredményeit tükrözik.

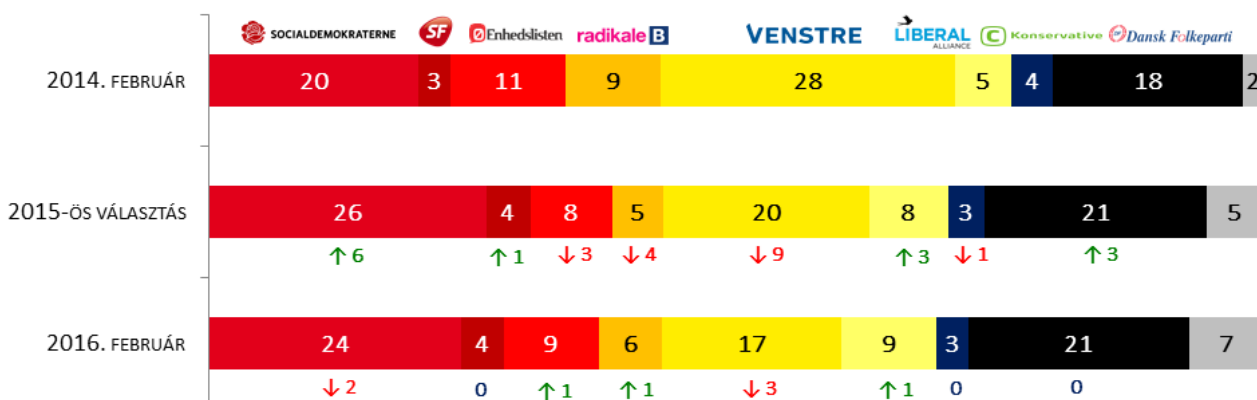
Ausztria

11 százalékponttal növelte támogatottságát a 2013-as választás óta az osztrák Szabadságpárt. A bevándorlásellenes párt egy most vasárnap esedékes választáson az első erő lehetne. A nagykoalíció pártjainak támogatottsága évek óta stagnál vagy csökken.

Dánia

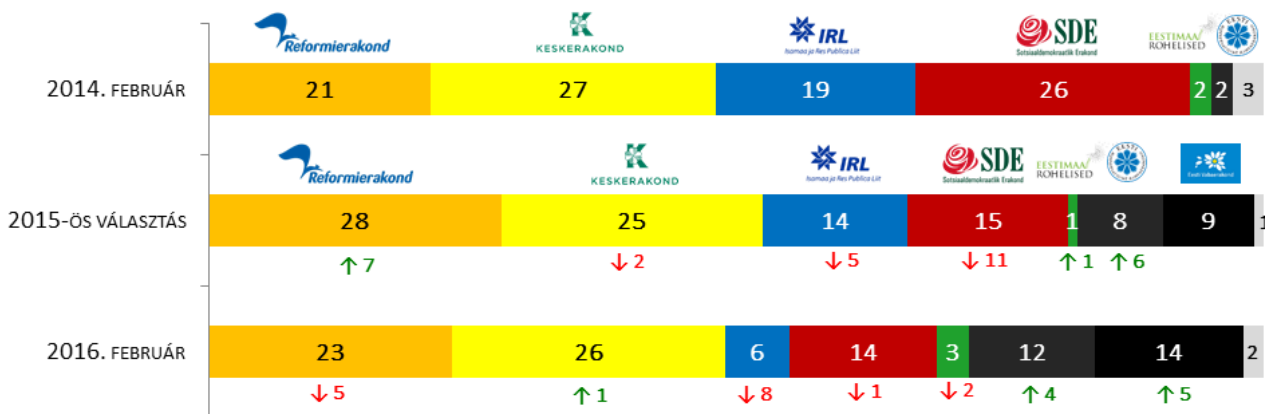
11 százalékponttal csökkent a dán liberális kormánypárt (Venstre) támogatottsága két év alatt. A kormánypártot a szociáldemokraták és a bevándorlásellenes Dán Néppárt is megelőzi.

Észtország

5 százalékponttal

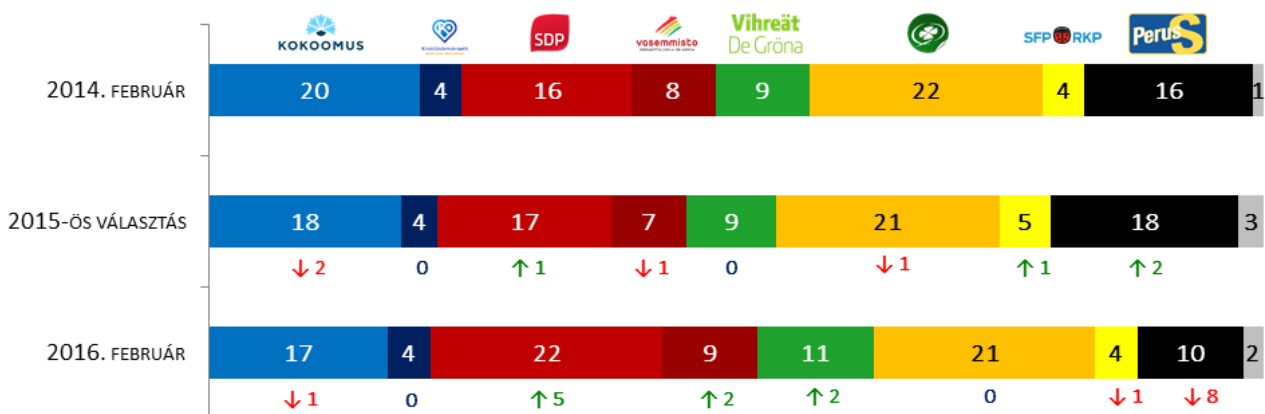
növelte támogatottságát egy év alatt a 2014-ben alapított és 2015-ben parlamenti erővé váló bevándorlásellenes Észt Szabad Párt. Szintén dinamikusan erősödik a nacionalista és eroszkeptikus Észt Konzervatív Néppárt, mindeközben a hagyományos pártok többségének támogatottsága csökkent, a kereszténydemokratáké a leginkább: egy év alatt 8 százalékponttal.

Finnország

8 százalékponttal

csökkent a Finnek Pártjának támogatottsága, miután tagja lett 2015-ben az új kormánykoalíciónak. Kormányzati pozícióban ezek a pártok gyorsan elveszítik korábbi népszerűségüket és általában a következő választáson ki is esnek a parlamentből vagy jelentősen meggyengülnek. A Finnek Pártjának gyengülésével párhuzamosan a hagyományos pártok növelték támogatottságukat.

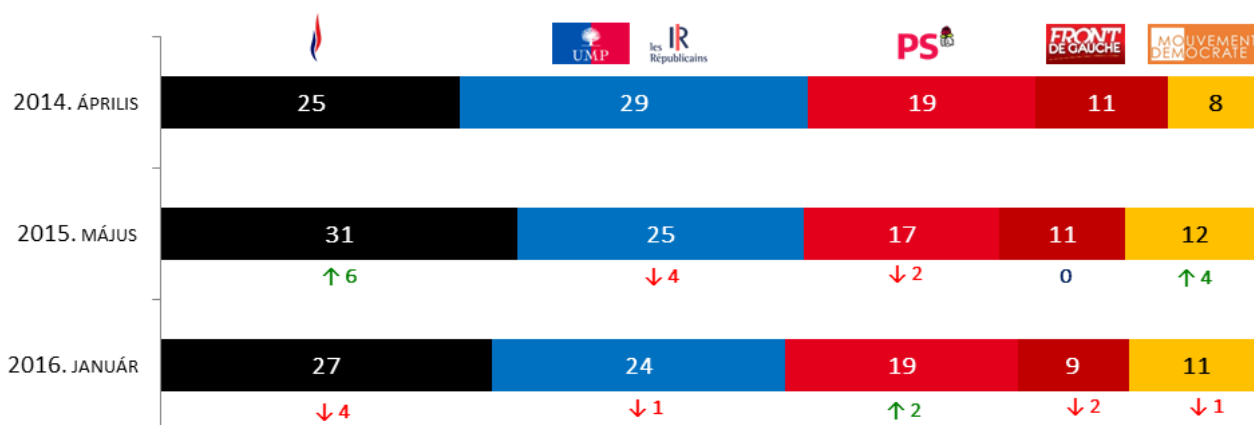

Franciaország

5 százalékponttal

csökkent két év alatt a republikánus jelöltek támogatottsága.

Marine Le Pen támogatottsága ugyan stagnál, de az államfő-választás második fordulója két jobboldali jelölt között dőlné el.

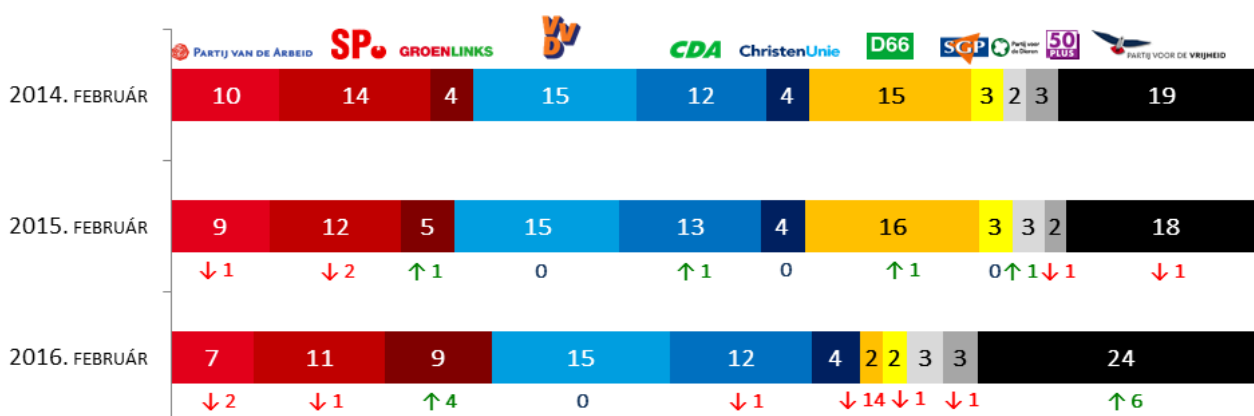

Hollandia

5 százalékponttal

növelte támogatottságát 2014 óta a bevándorlásellenes holland

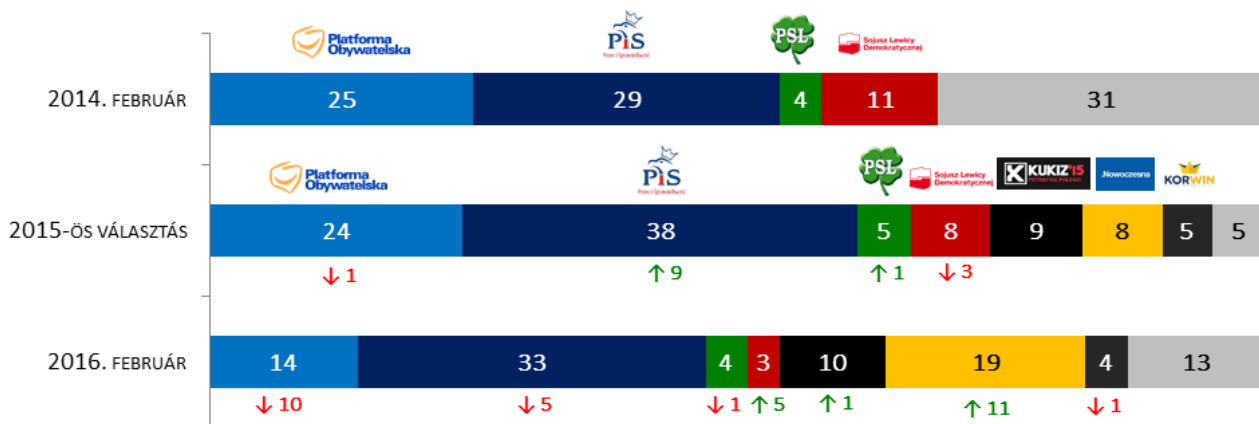
Szabadságpárt, mely már a parlamenti helyek 24 százalékát szerezne meg, így messze a legnépszerűbb párt Hollandiában. A kormánypártok, azaz a Néppárt a Szabadságért és Demokráciáért (15%) és a Munkáspárt (7%) támogatottsága már együttesen sem haladja meg a Szabadságpártét (24%).

*A holland kutatások az arányos választási rendszer miatt a parlamenti mandátumok számát jelzik, így a jelzett értékek a parlamenti székek pártonkénti arányát mutatják.

Lengyelország

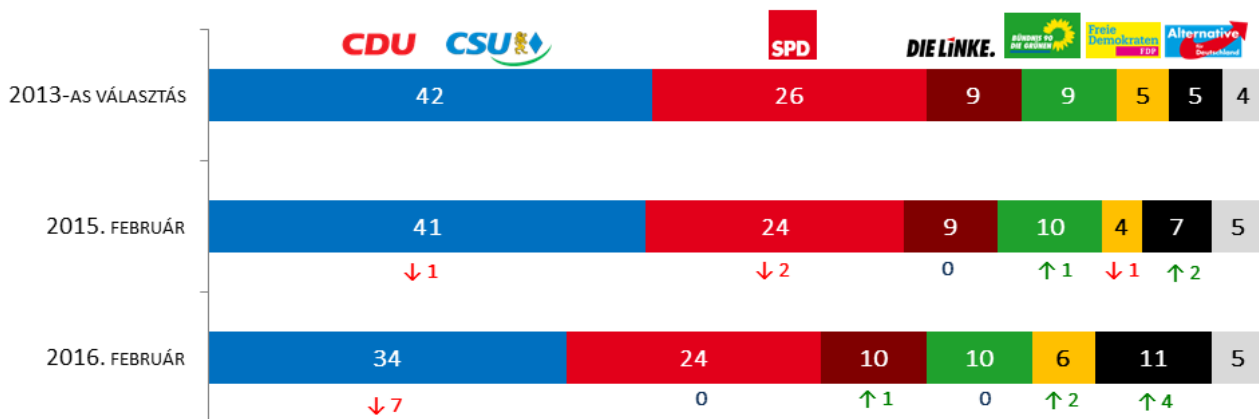
10 százalékponttal csökkent a Polgári Platform támogatottsága a tavaly októberi választás óta. Stabilizálódott a Jog és Igazságosság támogatottsága, míg a Polgári Platform jelentősen veszített támogatóiból, az újonnan alakult liberális párt, valamint a protesztpárti Kukiz'15 mozgalom erősödött.

Németország

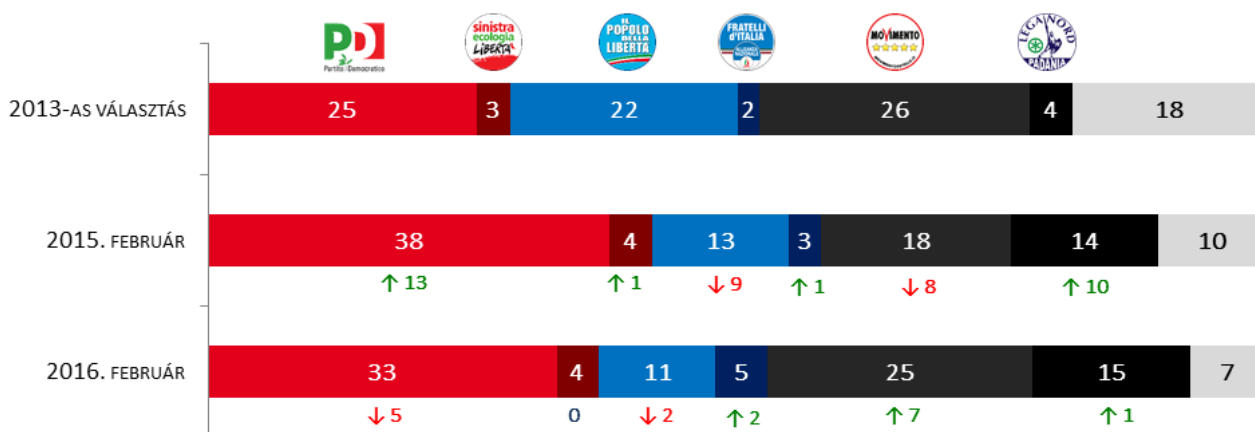
6 százalékponttal növelte támogatottságát a 2013-as választás óta az AfD.

A bevándorlásellenes Alternatíva Németországért egy most vasárnap esedékes Bundestag-választáson akár a harmadik erő is lehetne. Közben a CDU/CSU támogatottsága 8 százalékponttal csökkent ugyanennyi idő alatt.

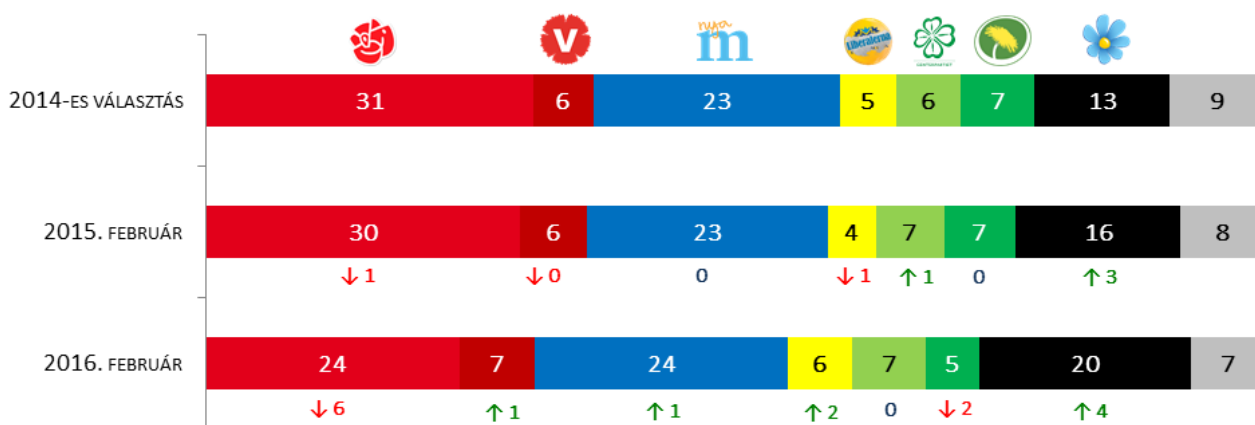
Olaszország

11 százalékponttal növelte támogatottságát a 2013-as választás óta az Északi Liga, az Öt Csillag Mozgalom pedig visszaerősödött a 2013-as szintjére. A bevándorlásellenes proteztpártok így egy most vasárnap esedékes választáson 40 százaléket szereznének. A hagyományos pártok támogatottsága csökkent a migrációs válság kezdete óta Olaszországban.

Svédország

7 százalékponttal növelték támogattságukat a 2014-es választás óta a Svéd Demokraták. A bevándorlásellenes párt egy most vasárnap esedékes választáson már a harmadik legnagyobb erőként megközelítené a két elitpártot. A szociáldemokraták támogatottsága 7 százalékponttal csökkent 2014 óta.

PROTESZTPÁRTOK MEGHATÁROZÁSA

Protesztpártok: az adott ország hagyományos elitpártjaitól elkülöníthető, rendszer- és elitellenes (anti-establishment) pártok. Találhatóak köztük baloldali és jobboldali radikális, illetve populista pártok is. Közülük a jobboldali politikai erők jellemzően bevándorlásellenes és euroszkeptikus attitűddel bírnak, míg a baloldalon leginkább a zömmel újonnan alakított radikális baloldali és anti-kapitalista pártok kerültek be e körbe.

A proteszt pártok 2015. február havi és 2016. február havi támogatóinak számát az egyes országokban elérhető közvélemény-kutatási adatok átlagai alapján számítottuk ki. Az egyes országok és így az Európai Unió választópolgárainak összessége az egyes tagállamok legutóbbi választásán megjelent választópolgárainak összesített számát jelenti, így ehhez az értékhez viszonyítottuk arányosan a pártok támogatottságát.

Az EU-tagállamok legutóbbi választásain résztvevő választópolgárok összesített száma: 266 898 181 fő

A proteszt pártok támogatóinak száma a legutóbbi választáson résztvevő választópolgárok számához viszonyítva (2015. február): 51 148 977 fő (a választásokon résztvevők számának 19,16 százaléka)

A proteszt pártok támogatóinak száma a legutóbbi választáson résztvevő választópolgárok számához viszonyítva (2016. február): 56 880 943 fő (a választásokon résztvevők számának 21,31 százaléka)

A proteszt pártok támogatóinak számában bekövetkezett változás: + 5 731 966 fő (+ 2,15 százalékpont)

A LEGINKÁBB MEGHATÁROZÓ PROTESZTPÁRTOK LISTÁJA

Ausztria: Szabadságpárt (bevándorlásellenes)

Belgium: nincs jellegzetesen e csoportba sorolható politikai erő

Bulgária: Hazafias Front (nacionalista szövetség), Attack (nacionalista párt), Bulgária Cenzúra Nélkül (populista euroszkeptikus)

Ciprus: Polgárok Szövetsége (szélsőjobboldali)

Csehország: Hajnal (szélsőjobboldali), Kalóz Párt (globalista, anti-establishment), Szabadság és közvetlen demokrácia (euroszkeptikus)

Dánia: Dán Néppárt (bevándorlásellenes, populista)

Észtország: Észt Szabad Párt (bevándorlásellenes, nemzeti konzervatív), Észt Konzervatív Néppárt (nacionalista, euroszkeptikus)

Finnország: Finnek Pártja (bevándorlásellenes, nemzeti konzervatív)

Franciaország: a Nemzeti Front jelöltje (bevándorlásellenes, nemzeti radikális), valamint a Baloldali Front jelöltje (szélsőbaloldali)

Görögország: SYRIZA (radikális baloldali), Független Görögök (euroszkeptikus, nemzeti konzervatív), Arany Hajnal (szélsőjobboldali)

Hollandia: Szabadságpárt (bevándorlásellenes)

Horvátország: Emberi Bloká (euroszkeptikus)

Írország: AAA–PBP (anti-kapitalista)

Lengyelország: K'15 (populista, rendszerellenes), Koalíció a Köztársaság Megújításáért – Szabadság és Remény (euroszeptikus, bevándorlásellenes)

Lettország: Szívből Lettországért (szélsőjobboldali, nacionalista)

Litvánia: Jog és Igazság (szélsőjobboldali, nacionalista)

Luxemburg: Baloldal (antikapitalista, szélsőbaloldali), Kalózpárt (anarchista)

Magyarország: Jobbik (radikális jobboldali), LMP (antikapitalista, zöldbaloldal)

Málta: nincs

Nagy-Britannia: az Egyesült Királyság Függetlenség Pártja (euroszeptikus, bevándorlásellenes)

Németország: Alternatíva Németországért (euroszeptikus, nemzeti konzervatív, bevándorlásellenes)

Olaszország: Öt Csillag Mozgalom (rendszerellenes, populista), Északi Liga/Us with Salvini (bevándorlásellenes, szélsőjobboldali populista)

Portugália: CDU (zöldek-kommunisták), Baloldali blokk (antikapitalista)

Románia: Nagy Románia Párt (szélsőjobboldali, nacionalista)

Spanyolország: Egyesült Baloldal, Podemos (radikális baloldali)

Svédország: Svéd Demokraták (szociál-konzervatív, bevándorlásellenes)

Szlovákia: Szlovák Nemzeti Párt (radikális jobboldali, nacionalista), SME RODINA (konzervatív, populista), Mi Szlovákiánk – Néppárt (szélsőjobboldal)

Szlovénia: nincs